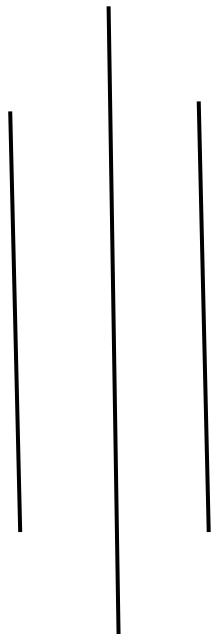

अरुण गाउँपालिकाको सातौँ गाउँसभामा गाउँपालिका उपाध्यक्ष श्री विनिता
ढकालले प्रस्तुत गर्नुभएको नीति तथा कार्यक्रम २०७७

आर्थिक बर्ष २०७७/०७८ को नीति तथा कार्यक्रम

अरुण गाउँपालिका
भोजपुर जिल्ला
प्रदेश नं.
मिति २०७७।०३।१०

सातौ गाउँ सभाका सभाध्यक्ष महोदय,

प्रमुख अतिथिज्यू,
विपेश अतिथिज्यू,
अतिथिज्यूहरू,
गाउँ सभाका सदस्यहरू,
राष्ट्रसेवक कर्मचारीहरू,
स्वास्थ्यकर्मीहरू,
संचारकर्मीहरू,
सुरक्षाकर्मीहरू,

गाउँपालिकाको सातौँ गाउँसभामा उपस्थित हुनु भएका सम्पूर्ण सभा सदस्य तथा राष्ट्रसेवक कर्मचारीहरू, रेडियो तथा एफ.एम. बाट प्रत्यक्ष प्रशारण सुनेर बस्नुहुने सम्पूर्ण श्रोताहरूलाई हार्दिक स्वागत तथा सातौँ गाउँसभाको सफलताको शुभकामना व्यक्त गर्न चाहन्छु ।

सभाध्यक्ष महोदय,

सर्वप्रथम देशमा लोकतान्त्रिक गणतन्त्र स्थापना गर्न तथा जनतालाई सार्वभौम अधिकार सम्पन्न बनाउने महान अभियानमा शाहदत्त प्राप्त गर्नु हुने सम्पूर्ण ज्ञात अज्ञात शहीदहरू प्रति भावपूर्ण श्रद्धाञ्जली अर्पण गर्न चाहन्छु ।

आ.व. ०७७/०७८ का लागि वार्षिक नीति तथा कार्यक्रम र बजेट समेत यस सम्मानित सभा मार्फत समग्र अरुण गाउँपालिकाका नागरिकहरू समक्ष राख्न पाउदा म आफु र यस सभालाई गौरवान्वित ठानेको छु। विश्वव्यापी महामारीको रूपमा फैलिएको कोरोना भाइरस (कोभिड-१९) को कारणले हाम्रो देश पनि प्रभावित भएको अवस्थामा आम नागरिकहरूको जनजीवन समेत प्रभावित भएको अवस्थालाई मध्येनजरगर्दै यो संकटको घडीमा अरुण गाउँपालिका तथा आम नागरिकको तर्फबाट राष्ट्रलाई सहयोग गर्ने प्रतिवद्धता जाहेर गर्दै यस अवसरमा हाम्रो अभियानमा सहयोग गर्नुहुने सम्पूर्ण अरुणवासीहरू, निर्वाचित पदाधिकारीहरू, संविधानसभा सदस्यज्यू, जिल्ला समन्वय समितिका उपप्रमुख, राजनैतिक दलका पदाधिकारीहरू, नागरिक समाजका अभियन्ताहरू, शिक्षक, पत्रकार, बुद्धिजीवि, समाजसेवी तथा सुरक्षाकर्मीहरू प्रति हार्दिक आभार प्रकट गर्दछु ।

नेपालको पूर्वीक्षेत्रमा अवस्थित भोजपुर जिल्लाको पूर्वीभेगमा रहेको अरुण गाउँपालिका विविध सम्भावना बोकेको गाउँपालिका हो। मध्य पहाडी राजमार्गले समेत समेटेको यस गाउँपालिकामा आर्थिक, सामाजिक, कला संस्कृति तथा वातावरणीय दृष्टिकोणबाट नमुनाको रूपमा विकास गर्न सकिने प्रबल सम्भावना रहेको छ ।

सबै प्रकारको विविधता बोकेको यस गाउँपालिका क्षेत्रको दक्षिणमा माझी, कुमाल लगायतका जातिहरू बसोबास गर्ने र गा.पा. को समग्र क्षेत्रमा सबै जातजाति, भाषा-भाषी का समुदायहरूको बसोबास भएकोले सबै समुदायको धर्म, संस्कृतिलाई सबै समुदायले सम्मान र आदर गर्दै सबै धर्मावलम्बी तथा जातजातिहरूलाई एकसूत्रमा बाधिएको कारणले यस गा.पा. को समग्र विकासमा अमूल्य योगदान पुगेको कुरा म स्मरण गर्न चाहन्छु। यसको कारणले समतामुलक समाज निर्माण कार्यमा मद्धत पुग्नेछ भन्ने गाउँपालिकाले आशा गरेको छु ।

सभाध्यक्ष महोदय तथा उपस्थित महानुभावहरू,

अब म यस अरुण गाउँपालिकाको सम्भावना, अवसर तथा चुनौतिहरूलाई प्रस्तुत गर्न चाहन्छु।

❖ संभावना तथा अवसरहरू :

- चिसो हावापानी, मनोरम प्राकृतिक स्थल एवं मकालु हिमालका दृश्यहरू दृश्यावलोकन गर्न सकिने स्थानहरू रहेको ।
- भौगोलिक विविधताको पर्याप्त अवसर रहेका कारण कृषिमा विविधिकरण गरी आफ्नो क्षेत्रलाई धान्न सक्ने उत्पादन तथा उत्पादकत्वको क्षमता रहेको । खानीगाउँ क्षेत्रमा तामाखानी, याङपाङ-खोकुम्बु क्षेत्रमा चुन तथा अभ्रख खानी, जरायोटा र क्षेत्रमा फलाम खानीको संभावना रहेको ।
- हिलेभोजपुर राष्ट्रिय राजमार्गको मध्य खण्डमा रहेकोले आगामी दिनमा अन्य आसपासका सडकहरूलाई यसै राष्ट्रिय राजमार्गमा जोडेर सबै गाउँमा सडक पहुँचको सरल अवस्था गर्न सकिने र हालका स्थानीय बजारहरू व्यापारिक केन्द्रको रूपमा विकास गर्न सकिने ।
- यसैगरी मध्यपहाडी लोक मार्गसमेत यस गाउँपालिका भएर जाने भएकोले ग्रामीण सडक सञ्जालको पहुँच सहज हुने ।
- दलित, आदिवासी जनजाती, ब्राह्मण, खस—आर्य सिमान्तकृत र अल्पसंख्यक समेतको धार्मिक सहिष्णुतायुक्त मिश्रित बसोबास भएका बस्तिहरू रहेका कारण धार्मिक, सांस्कृतिक, भाषिक, मौलिक परम्परा, एवं संस्कृतिक सम्पदाहरूको जर्गेना गर्दै धार्मिक तथा सांस्कृतिक पर्यटनका माध्यमबाट विकासमा विविधिकरण ल्याउन सकिने ।

❖ चुनौतिहरू :

- ❖ परनिर्भरता : केन्द्रीय तथा प्रदेश सरकारको आशा र भरोसामा स्थानीय तहको अर्थ व्यवस्था निर्भर रहनु ।
- ❖ दक्ष जनशक्तिको अभाव : स्थानीय तहमा उपलब्ध संभावना र अवसरहरूलाई ग्रहण गर्न सक्ने खालको दक्ष दनशक्ति एवं उद्यमशीलताको अभाव हुनु ।
- ❖ भौगोलिक बिकटता : भौगोलिक रूपमा वस्तीहरू छरिएर रहेकोले विकासका क्रियाकलाप संतुलितरूपमा जनता समक्ष सहज रूपमा पुऱ्याउन कठिनाई हुनु ।
- ❖ कमजोर आर्थिक अवस्था : यस गा.पा. क्षेत्रमा कमजोर आर्थिक अवस्था भएका समुदायहरू भएकोले गा.पा. को सिमित श्रोत साधनले धान्न सकिने अवस्था नरहेको ।

सभाध्यक्ष महोदय !

उल्लेखित संभावना, अवसर तथा चुनौतिहरूलाई ध्यानमा राख्दै यस गाउँपालिकाले आ.व. २०७७/०७८ मा निम्न अनुसारको दीर्घकालीन सोच, लक्ष्य, उद्देश्यहरू तथा रणनीति अवलम्बन गरिने छ ।

१. दीर्घकालीन सोच

जल, जमिन, जंगल र जनशक्ती अनि कृषि, खानी, पर्यावरण आदिको संभावनाहरूलाई दिगो विकासको अवधारणा अनुरूप स्रोत साधनहरूको अधिकतम सदुपयोग गर्दै विकासमा सर्वसाधारणको अपननत्व र पहुँच सिर्जनागरि आयआर्जनमा वृद्धि गर्दै उच्च जीवनस्तर सहितको समाजवाद उन्मुख समृद्ध गाउँपालिका निर्माण गर्ने दीर्घकालीन सोच हुनेछ ।

२. लक्ष्य

नेपालको संविधान अनुसार स्थानीयस्तरमा संघीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्रात्मक शासन प्रक्रियाको अभ्यास तथा विकास गर्दै पारदर्शी, उत्तरदायी एवं जवाफदेही, जन-सहभागितात्मक विधिको शासनमा आधारित, उच्च गुणस्तरीय र समुन्नत समतामूलक समाजको स्थापना गर्नु यस गाउँपालिकाको लक्ष्य रहेको छ ।

३. उद्देश्यहरू

- स्थानीय सरकारको माध्यमद्वारा सार्वभौमसत्ता सम्पन्न जनतालाई शासन प्रक्रियामा अधिकाधिक मात्रामा सम्मिलित हुने अवसर जुटाई लोकतन्त्रका लाभहरूको उपभोग गर्न सक्ने व्यवस्था गर्ने ।

- आफनो क्षेत्रको विकासको लागि स्थानीय स्रोत साधनको परिचालन, विनियोजन र विकासको प्रतिफल सन्तुलित तथा समानतामा आधारित समतामूलक न्यायोचित वितरण प्रणालीको माध्यमबाट उच्च आर्थिक वृद्धिदर हासिल गर्दै गरीबी न्यूनिकरण गर्ने ।
- गाउँपालिकाबाट संचालित आयोजनाहरूमा ठूला मेसिन औजार (Heavy Equipment) को प्रयोग लाई निरुत्साहित गरी स्थानीय स्तरमा उपलब्ध जनशक्तिको अधिकतम प्रयोग गरी रोजगारीको सिर्जना गर्दै बसाँई सरी जाने प्रवृत्तिलाई निरुत्साहित गर्ने र प्रतिभा पलायनको अवस्थालाई न्यूनिकरण गर्ने ।
- आर्थिक, सामाजिक वा शैक्षिक दृष्टिले पछाडी परेका महिला, दलित, आदिवासी जनजाती, अल्पसंख्यक, सिमान्तकृत, फरक क्षमता भएका तथा श्रमिक र कृषक बर्गलाई सामाजिक न्याय प्रदान गर्ने ।
- गाउँपालिकालाई सफा, सुन्दर, हराभरा बनाई कृषि तथा पर्यटनमैत्री वातावरण सिर्जना गर्दै क्रमश भौतिक पूर्वाधारयुक्त गाउँपालिका निर्माण गर्ने ।
- सार्वजनिक-निजी साझेदारीको माध्यमबाट जनतालाई विकासको मुल धारमा ल्याउने नीति अवलम्बन गर्ने ।

४. रणनीति

उल्लिखित सौँच, लक्ष्य र उदेश्य हासिल गर्न निम्नानुसारका रणनीतिहरू अवलम्बन गरिने छ ।

- सामाजिक न्याय, सामाजिक सुरक्षा तथा संरक्षणमा जोड दिँदै दिगो विकासमा जोड दिने ।
- पर्यटन, कृषि क्षेत्रको विकास गर्दै साना तथा मझौला व्यवसायहरू विस्तार गरी सरकारी, निजी साझेदारीको अवधारणा अवलम्बन गर्ने ।
- रोजगार सेवा केन्द्रमा दर्ता भएका बेरोजगार नागरिकहरूलाई न्यूनतम रोजगारिको प्रत्याभूती गर्ने ।
- बैदेशिक रोजगारबाट फर्केका तथा समुदायमा रहेका जनशक्तीहरूलाई क्षमता अनुसार सामाजिक, आर्थिक तथा भौतिक पूर्वाधारमा अधिकतम उपयोग गरिने छ ।
- बेमौसमी खेती, कृषिमा विविधीकरण, पशुपालन र उत्पादनलाई बजार व्यवस्थापन गर्ने ।
- गुणस्तरीय शिक्षाको प्रत्याभूती गर्दै विद्यालय छोड्ने प्रवृत्तिलाई निरुत्साहित गर्ने ।
- सञ्चार तथा विद्युतीकरणको विस्तार गरी प्रविधिमैत्री गाउँ निर्माण गर्ने ।
- लैङ्गिक समता तथा समानुपातिक समावेशी सिद्धान्तको आधारमा राज्यका निकायहरूमा सबैको पहुँच सुनिश्चित गर्ने ।
- अधुरा योजनाहरूलाई सम्पन्न गर्न प्राथमिकता दिने ।
- पर्यटकीय क्षेत्रहरूको पहिचानगरि पर्यटन प्रवर्धन गर्ने ।
- उपभोक्ताबाट संचालनहुने योजना तथा कार्यक्रमहरूमा लागत सहभागिता सुनिश्चित गर्ने ।

- सरकारी तथा गैह सरकारी निकायहरु संग सहकार्य गर्दै युवा लक्षित कार्यक्रमलाई जोड दिइने छ ।
- शासकीय सुधारका माध्यमबाट सुशासनको पक्षलाई मजबुत पार्ने ।

सभाध्यक्ष महोदय तथा उपस्थित सम्पूर्ण महानुभावहरु,

अब म माथि उल्लिखित संभावना, चुनौती, अवसर, दीर्घकालीन सोच, दीर्घकालीन लक्ष्य, उदेश्यहरु, तथा रणनीतिहरुलाई सम्बोधन गर्नका लागि गाउँपालिकाले लिने नीति तथा कार्यक्रम प्रस्तुत गर्न चाहन्छु ।

विकट भौगोलिक अवस्थितिमा रहेको यस गाउँपालिकामा सर्वसाधारण जनताले प्रत्यक्ष अनभूति गर्ने खालका योजना तर्जुमा गर्ने, स्थानीय जनतालाई योजना तर्जुमा साथै कार्यान्वयनमा प्रत्यक्ष सहभागी गराउने, मागमा आधारित माटो सुहाउँदो कार्यक्रम तथा विकासका गतिविधिहरु सञ्चालन गरी यस क्षेत्रका जनताको गरिबी न्युनीकरण गर्दै आर्थिक-सामाजिक समृद्धि हासिल गर्ने प्रमुख नीति लिइएको छ ।

१. कृषि तथा पशुपालन सम्बन्धी नीति :

नेपाल कृषि प्रधान देश हो । हाम्रो गाउँपालिका पनि कृषि पेशामा नै आत्मनिर्भर भएकाले परम्परगत कृषि प्रणालीलाई आधुनिकीकरण गर्दै मौसमी तथा वेमौसमी खेती प्रणालीको विकास गरि फलफूल तथा नगदेवालीलाई उच्च प्राथमिकता दिइनेछ । एक गाउँ एक उत्पादनको राष्ट्रिय नीतिलाई यस क्षेत्रको भूगोल, जमिन र हावापानी अनुकूल ब्यवसायीकरण र यान्त्रीकरण गर्ने नीति तथा कार्यक्रमहरु अगाडि बढाइने छ । बहु बाली खेती प्रणालीलाई प्रोत्साहन गर्दै जमिन बाँझो छोड्ने प्रवृत्तिलाई निरुत्साहित गर्न समयमै बिउ, मल तथा किटनाशक बिषादीको ब्यवस्था गरिनेछ । उन्नत जातका गाईबाखा पालनलाई प्रोत्साहन गरी दूध र मासु उत्पादमा परनिर्भरता हटाइ नक्ष सुधारकोलागि कृतिम गर्भाधान केन्द्र स्थापनागरि व्यवसायिक पशुपालन फर्महरुको विकास र विस्तार गर्दै उत्पादनलाई बजारीकरण गर्न दुग्ध

चिस्यान केन्द्रको स्थापना गर्ने व्यवस्था मिलाइने छ भने उत्कृष्ट कृषकहरूको पहिचानगारि अनुदान तथा पुरस्कारको व्यवस्था गरिनेछ ।

२. शिक्षा सम्बन्धी नीति :

शिक्षा जीवनको महत्वपूर्ण आधार हो । विश्वव्यापी महामारीको रुपमा फैलिएको कोरोना भाइरस को कारणले हाल शिक्षा क्षेत्र अनपेक्षितरुपमा प्रभावित हुन पुगेको अवस्थालाई मध्यनजर गर्दै नेपाल सरकार, प्रदेश सरकारको नीति वमोजिम शैक्षिक क्षेत्रमा सुधार ल्याउन आवश्यक उपायहरूको अवलम्बन गरिने छ । यसक्षेत्रका विद्यालयहरूमा बालबालिकाको विद्यालय छोड्ने दर कम गर्न तथा विद्यालय बाहिर रहेका बालबालिकालाई विद्यालयसम्म ल्याउनका लागि दिवा खाजा, न्यानो कपडा, छात्र बृत्ती बितरण, छात्राहरूकोलागी स्यानिटरीप्याड वितरण जस्ता कार्यक्रमहरू ल्याइनेछ । बालमैत्री विद्यालय पूर्वाधार, रमाउँदै खेलौं-सिक्दै लगायतका कार्यक्रमहरूलाई समावेश गर्दै लगिनेछ । विद्यालयको पूर्वाधार विकास, शिक्षकको पेशागत हकहित तथा कामप्रतिको उत्तरदायित्व तथा प्रतिबद्धता कायम गरी यस क्षेत्रको साक्षरता दर बृद्धि गर्नेतर्फ ध्यान केन्द्रित गरिनेछ । शैक्षिक गुणस्तर र उत्कृष्टताको आधारमा पुरस्कार तथा दण्डको व्यवस्था गरिनेछ । भौगोलिक बनावट तथा विद्यार्थी संख्याको आधारमा विद्यालय समायोजन तथा दर्बन्दी मिलान गर्नका लागि आवश्यक नीति अवलम्बन गरिनेछ । गाउँपालिका केन्द्रमा स्नातक तह संचालन संचालनकोलागि प्रकृया अगाडी बढाइने छ भने पूर्वाधार तथा मापदण्ड पुरागरेका विद्यालयहरूमा आवश्यकताहेरी +२ कक्षा संचालन गर्न अनुमती दिइने छ ।

३. भौतिक पूर्वाधार सम्बन्धी नीति :

भौतिक पूर्वाधार विकास अन्य सबै विकासको आधारशीला हो । पूर्वाधार विकासका लागि जनसहभागिताको पाटो अपरिहार्य हुन्छ । जनताको स्वामित्व र अपनत्व कायम गर्न सकिएमा मात्र

विकासले दिगोपना हासिल गर्न सकिन्छ । त्यसका लागि “हाम्रो पूर्वाधार, हामी आफै बनाउछौं” कार्यक्रमलाई अभियानको रूपमा विकास गर्न, वातावरणिय प्रभाव कम गर्न र स्थानीय स्तर मै रोजगारीको सृजना गर्न पूर्वाधार विकासको कार्यमा ठूला मेसिन औजारको प्रयोगलाई निरुत्साहित गर्दै अति आवश्यक स्थानमा मात्र प्राविधिक समितिको सिफारिसमा डोजर, स्काभेटर, लोडर जस्ता मेसिनको प्रयोग गर्ने नीति अवलम्बन गरिनेछ । गाउँपालिका केन्द्रबाट वडा केन्द्र जोड्ने, वडा वडा जोड्ने सडकहरूको ट्रयाक निर्माण भै सकेकोहुँदा क्रमशः सडकहरूलाई थप स्तरोन्नति गर्ने कार्यलाई तिब्रताका साथ अगाडि बढाईनेछ भने गाउँपालिका भवनकोलागि जग्गा निश्चितगरि भवन निर्माण कार्य अगाडी बढाइनेछ । वडा भवनहरू निर्माणकोलागि प्रदेश सरकार सँग समन्वय गरिनेछ । नेपाल सरकार तथा प्रदेश सरकारबाट प्राप्त हुने समपुरक अनुदान रकम र अन्य कार्यक्रमहरूको लागि आवश्यक पर्ने समपुरक रकमको व्यवस्था गर्दै लगिनेछ ।

४. स्वास्थ्य सम्बन्धी नीति :

विश्वव्यापी महामारीको रूपमा फैलिएको कोरोना भाइरस (Covid-19) को कारणले हाम्रो गाउँपालिका समेत प्रभावित हुन पुगेको छ । यस रोगको नियन्त्रण तथा व्यवस्थापन गरि नागरिकहरूलाई रोग लाग्नबाट बचाउन तथा रोग लागेपछि उचित उपचारको व्यवस्था मिलाउन गाउँपालिका हरदिन खटिरहेको कुरा यहाँहरू समक्ष जानकारी गराउन चाहन्छु । यस रोगबाट बच्नको लागि पत्येक वडा मा क्वारेन्टाइनको व्यवस्था गरिएको छ भने वडा नं. ३, प्याउलीमा २ बेडको आइसोलेशन कक्षको व्यवस्था गरिएको छ । स्वदेश तथा विदेशबाट आउनु हुने नागरिकहरूलाई कोरोना रोगको परिक्षण गरी उपचारको लागि तथा घर फर्कनको लागि अरुण गा.पा. वडा नं. ६ रानीटार र सिम्टारमा १२० जना रहने क्षमताको होल्डिङ्ग एरिया जिल्ला विपत व्यवस्थापन समितिको सहयोगमा स्थापना गरिएको छ । कोरोना भाइरस महामारीको कारणले प्रभावित भएका मजदुर, गरिब तथा असहायहरूको छनौट गरि उनीहरूको अवस्थालाई मध्यनजर गरि राहतको व्यवस्था गरिएको छ । आगामी आर्थिक वर्षमा सो रोग नियन्त्रण तथा व्यवस्थापनको लागि स्थानीय तह विपत व्यवस्थापन कोषको स्थापना गरि आवश्यक बजेटको व्यवस्था गरिएको छ । कोरोना भाइरस विरुद्ध लड्नका

लागि आम नागरिकहरुमा जानकारी मुलक, सचेतनामुलक, प्रचारप्रसारका कार्यक्रमहरु संचालन गर्दै लगिने छ ।

“स्वास्थ्य नै धन हो” भन्ने मान्यतालाई आत्मसात गर्दै नेपाल सरकारको नागरिक स्वास्थ्य विमा कार्यक्रमलाई ब्यवस्थिति बनाउदै “म स्वस्थ, मेरो गाउँपालिका स्वस्थ” जस्ता कार्यक्रमहरुलाई अगाडि ल्याइनेछ । अत्यावश्यक औषधि तथा उपचारको सहज ब्यवस्थापन गर्नुका साथै बाल तथा मातृ मृत्युदर घटाउन नवजात शिशु तथा सुत्केरी भेटघाट कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइनेछ । महिला स्वयंसेविकाहरु र ग्रामिण स्वास्थ्य कार्यकर्ताहरुलाई परिचालन गर्न थप प्रोत्साहित गरिनेछ । युवा युवतीहरुको लागि यौन तथा एच.आइ.भि. एड्स शिक्षा, सरुवा रोगहरुको नियन्त्रणका लागि प्रचारप्रसार लगायतका कार्यक्रमहरु सञ्चालन गरिनेछ । नेपाल सरकारले हरेक गाउँपालिकामा १५ शैयाको अस्पताल बनाउने कार्यक्रम लिए अनुरूप यस गाउँपालिका वडा नं. ३ प्याउली स्थित प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्रमा १५ शैयाको अस्पताल स्वीकृत भै सकेकोले अस्पताल निर्माणको लागि यथोचित प्रवन्ध गरिनेछ ।

५. खानेपानी तथा सरसफाई सम्बन्धी नीति :

गाउँपालिका भित्रका जनतालाई स्वच्छ खानेपानीको प्रवन्ध मिलाउनका लागि आवश्यक पहल गरिनेछ । एक घर, एक धारा कार्यक्रम सञ्चालन गरी खानेपानीको अभाव भएका वस्तीहरुमा स्वच्छ खानेपानी उपलब्ध गराउनका लागि वडा नं. ५ याकुमा डिप बोरिंग खानेपानी योजना सफल भएको र सो योजना यसै आ.व. भित्र सम्पन्न गरी खानेपानी व्यवस्थापनको कार्य अन्तिम चरणमा रहेकोले आ.व. ०७७/७८ मा दिगो व्यवस्थापनको लागि उक्त खानेपानी योजनाका उपोभोक्ता मात्र सदस्य रहनेगरि उपोभोक्ता संस्था गठन गरि हस्तान्तरण गरिने छ । साथै धाउखानी लिफ्ट खानेपानी आयोजना, माडसुवा लिफ्ट खानेपानी आयोजना तथा सानातिना खानेपानी आयोजनाहरु यसै आ.व. मा सम्पन्न हुने र नागरिकहरुलाई स्वच्छ खानेपानी उपलब्ध हुने अवस्था रहेको छ भने आगामी आ.व. ०७७/७८ मा थप डिप बोरिंग लगायतका अरुण नदी-भालढुङ्गा-याडपाड-चम्पे, अरुण नदी-चरम्बी-

बराबपोखरी खानेपानी आयोजनाहरु निर्माण गरि स्वच्छ खानेपानी उपलब्ध गराउने नीति अवलम्बन गरिने छ ।

६. उर्जा सम्बन्धी नीति :

उर्जा विकासको महत्वपूर्ण पूर्वाधार हो । यस गाउँपालिका क्षेत्रभित्र वातावरणमैत्री उर्जाको प्रयोगमार्फत यस गाउँपालिकालाई समृद्ध बनाउन प्रयास गरिने छ । आगामी दिनमा वनजंगल तथा वातावरण जोगाउन वैकल्पिक उर्जा मार्फत दाउराको प्रयोगलाई क्रमशः विस्थापन गर्ने नीति लिइनेछ भने सौर्य उर्जाको प्रयोगबाट सडक बत्ति तथा बिजुली नपुगेका विकट स्थान तथा विपन्न परिवारहरुलाई सोलार वितरण गर्ने कार्य सुरु भैसकेको छ । सबै वडा बस्तीहरुमा विद्युत बिस्तारगरि आ.ब. २०७७/०७८ भित्रमै अरुण गाउँपालिकालाई पूर्ण उज्यालो गाउँपालिका घोषणा गरिनेछ ।

७. धार्मिक, सांस्कृतिक तथा पर्यटन सम्बन्धी नीति:

अरुण गाउँपालिकाको पेन्सनगढी, पातले गुफा, शिर्वानीडाँडा, हरेलोडाँडा, लोबरे डाँडा, मादले भिर, शिवरात्री गुफा, दुरविन डाँडा, बराहपोखरी लगायतका उत्कृष्ट धार्मिक तथा पर्यटकीय गन्तव्यहरु हुन । यस क्षेत्रको विकासको लागि गाउँपालिकाबाट पूर्वाधार विकास तथा प्रचार-प्रसारको कार्य हुदै आएको छ। यस क्षेत्रमा आउने स्वदेशी तथा विदेशी पर्यटकहरु एवं अनुसन्धानको लागि आउने अनुसन्धानकर्ताहरुको संख्यालाई समेत बढाउन सकिन्छ । यसका लागि सम्भाव्यता अध्ययन तथा डी.पि.आर. निर्माण कार्यका लागि आवश्यक बजेट विनियोजन गरिएको छ । पर्यटकीय मार्गहरुको पहिचानगरि बाटो सुधार गर्ने, होटल तथा लजहरुको संख्या वृद्धि गर्ने, पदयात्रीहरुको जानकारीका लागि ठाउँठाउँमा होडिड बोर्डहरु राख्ने व्यवस्था गरिनेछ । यस क्षेत्रको ऐतिहासिक, धार्मिक, पुरातात्विक तथा सांस्कृतिक सम्पदाको संरक्षण, संम्वर्धन र विकासका लागि अध्ययन, अनुसन्धान, उत्खनन तथा प्रचार प्रसार गर्ने नीति अवलम्बन गरिनेछ । धर्म, जाती, सम्प्रदायहरुको उत्पत्ती, भाषाभाषी, स्थानीय कलाकृति तथा रीतिरीवाज र साहित्यको संरक्षण, सम्वर्धन, प्रवर्द्धन गर्दै समाजमा धार्मिक सहिष्णुता अभिवृद्धी गर्न बहुधार्मीक तथा बहुसांस्कृतिक बिकासकालागि अरुण बहुउद्देश्यीय आध्यात्मिक प्रतिष्ठान सँग सहकार्य गरिने छ ।

८. उद्योग सम्बन्धी नीति :

यस क्षेत्रमा न्यून संख्यामा रहेका उद्योग तथा रोजगारीका अन्य अवसरहरूलाई व्यापक खोजी गरी सम्भावना रहेका ढुंगा, गिट्टी, ईटा, काष्ठ उद्योग, पशुपालन उद्योग, पर्यटन उद्योग लगायत अन्य घरेलु तथा साना उद्योगहरूको प्रोत्साहन तथा बिकास गरिने नीति अवलम्बन गरिने छ भने परम्पारगत शिपलाइ प्रवर्धन गर्न ढाका बुनाइ, कोगटी तथा खाँडी बुनाइ जस्ता हस्तकलालाई प्राथमिकतादिइ लघु उद्यम विकाश कार्यक्रम संचालन गर्न आवश्यक समपुरक कोषको व्यवस्था गरिएको छ भने औद्योगिक ग्रामको स्थापना गर्न संघिय सरकारसँग सहकार्य गरिने छ ।

९. सूचना र सञ्चार प्रविधि सम्बन्धी नीति :

सूचना र सञ्चार प्रविधि विना समृद्ध समाजको परिकल्पना समेत गर्न सकिँदैन । भरपर्दो संचार व्यवस्था हुन नसक्दा यहाँका जनता समय समयमा सञ्चार विहीन हुनुपरेको अवस्था विदितै छ । यसका लागि नेपाल टेलिकम लगायत अन्य सेवा प्रदायकहरूसँग छलफल गरि ल्याण्डलाईन टेलिफोन तथा आवश्यक टावरहरूको विस्तार गर्ने कार्यलाई अगाडी बढाउन सम्बन्धित निकायसँग पहल गरिनेछ । यस गाउँपालिकाको गाउँ कार्यपालिका र वडा कार्यालयहरू सबैमा इन्टरनेटको व्यवस्था मिलाईसकिनेछ । इन्टरनेटको मध्यमबाट सेवा प्रवाह गर्न कर्मचारीहरूलाई थप दक्ष बनाउने र विद्युतीय माध्यमबाट सूचना प्रवाह गर्ने नीति लिइनेछ ।

वार्षिक कार्यक्रम, गाउँपालिकाका महत्वपूर्ण सूचना, जनप्रतिनिधी तथा कर्मचारीको विवरण र गाउँपालिकाको नीति समेटिएको वार्षिक कार्यक्रम पुस्तिका (Red Book) प्रकाशन गरिनेछ । सूचना, तथ्याङ्क तथा अभिलेख व्यवस्थापनलाई उच्च प्राथमिकता दिइनेछ ।

१०. खेलकुद सम्बन्धी नीति:

“स्वास्थ्य र सिर्जनशिल युवाका लागि खेलकुद र खेलकुदका लागि युवा” भन्ने नारालाई कार्यान्वयन गर्दै लगिनेछ । खेलकुद विकासको पूर्वाधार निर्माण कार्यलाई तिब्रता दिइनेछ । यस गाउँपालिकाको एक वडा एक खेल मैदान निर्माण गरिने नीति अनुरूप वडा नं. ३, ५, ६ र ७ मा खेल मैदान निर्माण कार्य भै रहेको र आगामी आ.व. मा वडा नं. ३ मर्याडडाँडा स्थित निर्माणाधिन खेलमैदानलाई राष्ट्रिय मापदण्ड अनुरूपको बनाउन पहल कदमी चालिनेछ तथा अन्य वडाहरूमा समेत खेल मैदान निर्माण कार्यलाई निरन्तरता दिइने नीति अवलम्बन गरिनेछ ।

११. वातावरण तथा जलवायु परिवर्तन सम्बन्धी नीति :

वातावरणीय स्वच्छता सम्बन्धी चेतना बढाई वातावरणमा पर्न सक्ने जोखिमलाई न्यूनीकरण गर्दै वन, वन्यजन्तु, पशुपक्षी, वनस्पति तथा जैविक विविधताको संरक्षण गर्ने नीति अवलम्बन गरिने र पूर्वाधार विकास गर्दा वातावरण मैत्रि विकास नीति अवलम्बन गरिनेछ । प्राकृतिक प्रकोपसँग जुध्न सक्ने खालका कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने, नदी नियन्त्रण, पहिरो नियन्त्रण, जलाधार संरक्षण, वन फडानी नियन्त्रण, वन पैदावार संरक्षण, बृक्षारोपण कार्यक्रम, फोहोरमैला व्यवस्थापन, जल उत्पन्न प्रकोप नियन्त्रण लगायतका विषयलाई महत्वका साथ सम्बोधन गरिनेछ । सो का लागि अरुण गा.पा. वडा न. ३ प्याउलीमा डम्पिङ साइडको स्थापना गर्ने कार्यको सुरुवात गरिएको छ । सार्वजनिक तथा सरकारी ऐलानी, प्रति जमिनबाट माटो ढुंगा उत्खनन् तथा संकलन कार्यलाई निषेध गरि नीजी जग्गाबाट नीजी प्रयोग बाहेकको कार्यलाई माटो तथा ढुंगा संकलन गर्दा गाउँपालिकाबाट अनिवार्य अनुमति लिने व्यवस्था गरिएकोछ जलवायु अनुकूलित विकास कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरी हरित अर्थतन्त्रको प्रवर्धन गर्न पहल गरिनेछ । यस क्षेत्रभित्र विद्यमान र आउन सक्ने प्रकोप तथा विपदहरूलाई समेत ध्यानमा राखी जलवायु परिवर्तनसँग सम्बन्धित क्षेत्रमा कार्य गर्ने विभिन्न निकायसँग सहकार्य गरि अगाडि बढ्ने नीति अख्तियार गरिनेछ ।

१२. सामाजिक न्याय सम्बन्धी नीति :

गाउँपालिका क्षेत्रभित्र रहेका महिला, दलित, आदिवासी जनजाती, पिछडा वर्ग, अल्पसंख्यक, सीमान्तकृत, फरक क्षमता भएका व्यक्ति, लैंगिक तथा यौनिक अल्पसंख्यक, किसान, श्रमिक, उत्पिडित, आर्थिक रूपले विपन्न, लोपोन्मुख लगायत लक्षित वर्गका लागि सशक्तिकरण गर्ने खालका कार्यक्रमहरू ल्याइनेछ । उनीहरूलाई समाजको मुल धारमा ल्याउने, निर्णय प्रक्रियामा सहभागी गराउने, आफुले संविधान तथा कानुनबमोजिम पाउने हक अधिकारबारे जानकारी गराउने लगायतका कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिने नीति अवलम्बन गरिनेछ ।

१३. मानव अधिकार सम्बन्धी नीति :

मानव अधिकारको उच्च सम्मान गर्दै कानूनी शासनको मान्यतालाई आत्मसात गरिनेछ । सामाजिक न्याय सहितको समतामूलक समाजको निर्माण गर्ने नीति लिईनेछ । शान्ति र सुरक्षालाई उच्च प्राथमिकता दिई सुरक्षा क्षेत्रसँग सम्बद्ध सबै निकायहरूसँग समन्वय तथा सहकार्य गर्ने नीति अवलम्बन गरिनेछ ।

१४. सामाजिक सुरक्षा सम्बन्धी नीति :

सामाजिक सुरक्षा प्राप्त गर्ने व्यक्तिहरूको विवरण अनलाइन प्रणालीमा अद्यावधिक गर्ने कार्यलाई थप प्रभावकारी बनाउदै लगिनेछ । सामाजिक सुरक्षा बापतको रकम बैङ्किङ प्रणाली मार्फत वितरण गर्ने नीति अनुरूप आ.व.

२०७७/०७८ देखि वडा नं. ३ प्याउली मार्फत वितरण हुने रकम बैङ्किङ प्रणाली मार्फत वितरण गर्ने कार्यको सुरुवात गरिनेछ र यस कार्यलाई अन्य वडाहरूमा समेत विस्तार गर्दै पञ्जीकरणको कार्यलाई थप व्यवस्थित गरिनेछ । जेष्ठ नागरिकहरूको आधारभूत हक, अधिकारको संरक्षण एवं सम्मानजनक र सन्तुष्टिपूर्ण जीवनयापनको लागि जेष्ठ नागरिकको सम्मान कार्यक्रम सञ्चालन गरिने छ । कुनै पनि सेवा सुबिधा नपाएका फरक क्षमता भएका तथा जेष्ठ नागरिकहरूलाई सम्मान स्वरूप सुबिधा प्रदान गर्दै आएकोमा सो कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ । फरक क्षमता भएका नागरिक र जेष्ठनागरीकहरूलाई घरदैलो कार्यक्रमबाटै परिचय वितरण कार्यलाई निरन्तरता दिइने छ ।

१५. बैंक तथा वित्तीय संस्था सम्बन्धी नीति :

गाउँस्तरमा विभिन्न समूहमार्फत वचत गर्ने वानी बसाल्ने, ऋण लिएर लगानी गर्ने लगायतका कार्यमा सहजता ल्याउन स्थानीय स्तरमा रहेका समूहहरू लाई एकिकृतगरि सहकारी संस्थामा आवद्ध हुन प्रोत्साहित गर्ने नीति लिइनेछ । वचत वृद्धि, पुँजी निर्माण, ऋण परिचालन मार्फत आम जनताको जीवनस्तरमा सुधार गर्ने तर्फ पहल गरिनेछ । बैकीङ्क प्रणाली मार्फत कारोबार गर्न एक ब्यक्ती एक बैंक खाता संचालन गर्न प्रोत्साहान गरिनेछ । यस गाउँपालिकाको वडा नं. १ र २ मा संचालित गाउँ विकास कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिन आवश्यक बजेटको व्यवस्था गरेको गरिएकोछ ।

१६. सार्वजनिक सेवा प्रवाह सम्बन्धी नीति :

सार्वजनिक सेवा प्रवाहमा सेवाग्राहीहरूलाई कुनै प्रकारको विभेद नगरी उच्च प्राथमिकता दिई मुस्कान सहितको सेवा प्रवाह गरिनेछ । कार्यालयले आफै र आफ्नो मातहतका कार्यालयहरू मार्फत प्रवाह गर्ने सेवाको प्रभावकारिता, गुणासो व्यवस्थापन, सार्वजनिक सुनुवाई, सामाजिक परिक्षण, नागरिक वडापत्र, सूचनाको हकको प्रत्याभूति, पारदर्शिता, जवाफदेहिता, भ्रष्टाचारमा शुन्य सहनशिलता लगायतका कार्यहरूमार्फत सुशासन अभिवृद्धि गर्ने खालका कार्यहरूलाई प्राथमिकताका साथ कार्यान्वयन गर्दै लगिनेछ । यस गा.पा. क्षेत्रभित्र कार्यरत राष्ट्रसेवक कर्मचारीहरूमा जनताको सेवाभाव जागृत गराउने र गाउँपालिकाका निर्णयहरूलाई कार्यान्वयनमा ल्याउनका लागि तत्पर हुने अवस्थाको सिर्जना हुने वातावरण मिलाइनेछ । भौगोलिक क्षेत्रको बिकटता समेतलाई मध्यनजर गर्दै काम गर्नुपर्ने बाध्यता भएकाले आगामी दिनमा कार्यसम्पादनमा आधारित प्रोत्साहन भत्ताको व्यवस्था गरिएको छ । न्युनबैतानिक कर्मचारीहरू जस्तै सामाजिक परिचालक, करार स्वास्थ्य कर्मचारीहरू, महिला स्वास्थ्य स्वयम्सेविकाहरू, इ.सि.डी. शिक्षक तथा सहायक कर्मचारीहरूलाई प्रोत्साहन स्वरूप

खाईपाई आएको पारिश्रमिकमा वृद्धि गरिनेछ । पूर्वाधार विकासकोलागि एक वडा एक प्राविधिक कर्मचारीको व्यवस्था गरिनेछ । उचित र बस्तुनिष्ठ मुल्याङ्कनको आधारमा कार्यको प्रकृति हेरी राष्ट्रसेवक कर्मचारीहरूलाई क्षमता विकास तालिम, पुरस्कार तथा दण्ड-सजायको समेत व्यवस्था मिलाईनेछ ।

१७. राजस्व सम्बन्धी नीति :

आर्थिक क्षेत्रका सबै गतिविधिमा स्वच्छता, जवाफदेहीता कायम गर्न नियमनको व्यवस्था गर्दै राजस्व परिचालन गर्ने नीति अवलम्बन गरिनेछ । राजस्वका दायराहरू फराकिलो बनाउँदै गाउँपालिका क्षेत्र भित्र संचालित व्यवसायहरूलाई अभियानकोरूपमा दर्तागरि करको दायरामा ल्याइनेछ । राजस्व चुहावट नियन्त्रणमा जोड दिई राजस्वका सम्भाव्यता समेत अध्ययन गरिनेछ ।

१८. सहभागिता सम्बन्धी नीति :

सबै समस्याहरूको समाधान एकैपटक सम्भव छैन र हुन सक्दैन । यसका लागि अन्य स्थानीय तहहरू, प्रदेश सरकार, संघिय सरकार तथा निजी क्षेत्र, सहकारीहरू, गैह्र सरकारी संस्थाहरू, दातृ निकायहरू, नागरिक समाज, प्रबुद्ध वर्गहरू तथा विकास साझेदारहरूसँग सम्वाद, सहकार्य र सहभागिताको नीति अवलम्बन गरिनेछ ।

१९. वार्षिक कार्यक्रम कार्यन्वयन नीति :

आर्थिक वर्षको अन्तिम समयमा हुनेगरेको खर्चको परिपाटीलाई अन्त्य गर्न समयमै कार्यक्रम सम्पन्न गर्न वार्षिक कार्यक्रम कार्यन्वयन तालिका (Operation Calender) निर्माणगरी कार्यन्वयनमा ल्याइनेछ ।

सभाध्यक्ष महोदय,

आ.व. आर्थिक वर्ष २०७७/०७८ को वार्षिक बजेट तयारी गर्ने सन्दर्भमा गाउँपालिकाको बजेट सिमा प्रस्तुत गर्न चाहन्छु ।

बजेट सिमा

गाउँपालिकाको बजेट सिलिंग अर्थात् आम्दानीका श्रोतहरू सिमित रहेको छ । सिमित श्रोतहरू मध्य बुदागत रूपमा प्रस्तुत गर्दछु ।

सि.न.	तह	स्रोत	बजेट
१	नेपाल सरकार	समानिकरण अनुदान	८ करोड ४३ लाख
२	नेपाल सरकार	शसर्त अनुदान	१८ करोड ९६ लाख

३	नेपाल सरकार	विशेष अनुदान	१ करोड ५० लाख
४	नेपाल सरकार	समपुरक अनुदान	७५ लाख
५	नेपाल सरकार	राजस्व बाँडफाँड	६ करोड ६३ लाख ७० हजार ८८०
६	प्रदेश सरकार	समानीकरण अनदान तथा सवारी साधन कर बाँडफाँड	६९, लाख ८३ हजार
७	अरुण गा.पा.	आन्तरिक आय (आ.व. २०७६/७७ अलिया समेत)	१ करोड २५ लाख
जम्मा			३८,२२,५३,८८०

सबै श्रोतहरूको एकमुस्ट बजेट सिमा रु ३८ करोड २२ लाख ५३ हजार ८८० रहेको छ ।

कुल बजेटको (संघिय सरकारबाट प्राप्त शसर्त रकम बाहेक) ६७.६८ % पुजीगत खर्च र ३२.३२ % चालु खर्च तर्फ विनियोजन गरिने व्यहोरा यहाँहरू समक्ष अवगत गराउन चाहन्छु ।

सभाध्यक्ष महोदय,

अन्त्यमा यस नीति तथा कार्यक्रम तर्जुमा गर्न सहयोग गर्नु हुने अध्यक्षज्यु, वडाध्यक्षज्युहरू, वडा समितिहरू, विषयगत समितिका पधाधिकारीज्युहरू, स्थानीय बुद्धिजीविहरू, राजनीतिक दलका पधाधिकारीज्युहरू, नागरिक समाज, पत्रकार, प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत लगायत सम्पूर्ण राष्ट्र सेवक कर्मचारीहरू र अरुण गाउँपालिकावासीहरूमा बजेट कार्यन्वयनको अपेक्षा सहित हार्दिक धन्यवाद दिन चाहन्छु ।

श्री विनिता ढकाल

उपाध्यक्ष

अरुण गाउँपालिका,

प्याउली, भोजपुर ।

धन्यवाद ॥